

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 26. kolovoza 2022.

Analiza presude

Čolić protiv Hrvatske
br. zahtjeva 28963/10

**povreda čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje (pravo na pristup sudu)
povreda čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju – zaštita vlasništva**

***Dosudom troška parničnog postupka tuženiku u privatnom sporu,
u iznosu većem od iznosa dosuđenog podnositelju - tužitelju po osnovi naknade
štete, povrijeđeno je pravo podnositelja na pristup sudu
i pravo na mirno uživanje vlasništva***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, 18. studenog 2021., presudio je da je Republika Hrvatska povrijedila pravo podnositelja zahtjeva na pristup sudu zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) te pravo na mirno uživanje vlasništva uređeno člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Podnositelj zahtjeva podnio je pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu (dalje: općinski sud) tužbu radi naknade štete protiv B.H. koji ga je fizički napao. Inicijalno je za pretrpljenu štetu potraživao iznos od 32.200,00 HRK s kamatom te naknadu parničnog troška. Po provedenom medicinskom vještačenju, podnositelj zahtjeva je specificirao i umanjio tužbeni zahtjev potražujući iznos od 12.860,00 HRK s kamatama te naknadu parničnih troškova. Tuženik B.H. u postupku je osporavao pravnu osnovu i visinu tužbenog zahtjeva. Općinski sud je donio presudu kojom je naložio tuženiku da podnositelju zahtjeva na ime naknade štete isplati iznos od 8.360,00 HRK s pripadajućom kamatom, dok je preostali dio tužbenog zahtjeva podnositelja odbio. Ujedno, primijenivši odredbe 154. i 155. Zakona o parničnom postupku¹ (dalje: ZPP) taj sud je podnositelju zahtjeva dosudio iznos od 9.750,80 HRK s pripadajućom kamatom na ime troška parničnog postupka te mu naložio da tuženiku naknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 14.886,42 HRK. Iako je Županijski sud u Zagrebu preinačio prvostupanjsku presudu u dijelu troškova uz obrazloženje da se primjenom odredaba o razmjernoj naknadi troškova na način na koji je to učinio općinski sud ne postiže opravdani odnosno legitimni cilj, Vrhovni sud je u revizijskom postupku preinačio drugostupanjsku presudu i potvrdio odluku o trošku općinskog suda. Ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva Ustavni sud je odbacio kao nedopuštenu 2018. godine.

¹ Zakon o parničnom postupku (NN 53/1991 ... 123/08)

Pred Europskim sudom podnositelj je prigovorio povredi prava na pristup sudu te povredi prava na mirno uživanje vlasništva zbog prekomjernog iznosa troškova koji je trebao platiti suprotnoj strani u parnici radi naknade štete.

Ocjenjujući osnovanost prigovora podnositelja zbog povrede prava na pristup sudu u kontekstu odluke o trošku pri djelomičnom uspjehu u sporu, Europski sud je napomenuo da je o sličnom prigovoru prethodno već odlučivao u predmetu [Klauz protiv Hrvatske](#)². Naime, u predmetnoj presudi Europski sud je također analizirao sukladnost odredbe iz članka 154. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), temeljem koje je donesena odluka o trošku s pravom na pristup sudu. Pritom je ponovio da iako pravilo „gubitnik plaća“ koje je propisano citiranim odredbom ne predstavlja samo po sebi ograničenje koje bi bilo nespojivo s pravom na pristup sudu, u određenim okolnostima danog predmeta ono ipak može biti nerazmjerno ([Klauz protiv Hrvatske](#), stavci 81.- 82.). Budući da je Europski sud već u predmetu [Klauz](#) prihvatio legitiman cilj koji se primjenom članka 154. ZPP i popratnih propisa želi postići - osiguranje pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava kroz odvratanje od vođenja neutemeljenih parnica i gomilanja troškova postupka - Europski sud je odmah pristupio provođenju testa razmjernosti ([Klauz protiv Hrvatske](#), stavci 84.- 85.).

Je li ograničenje bilo razmjerno legitimnom cilju kojem teži?

Iz zaključaka nacionalnih sudova u predmetu podnositelja Europski sud je utvrdio da je podnositelj uspio dokazati da je njegov zahtjev za naknadom štete bio osnovan te da mu je presudom Vrhovnog suda dosuđeno 75% njegovog konačnog tužbenog zahtjeva. Ipak, kada se usporede svi primici podnositelja po okončanju postupka pred nacionalnim sudovima (dosuđena naknada štete i parničnog troška, približno 18.000,00 HRK) s izdacima (naknada parničnog troška tuženiku i trošak vlastitog zastupanja podnositelja po odvjetniku, približno 36.000,00 HRK), Europski sud morao je ispitati postoje li važni razlozi koji opravdavaju takvu situaciju.

Ispitujući jesu li postojali posebno važni razlozi za odluku o troškovima kakvu su donijeli domaći sudovi, Europski sud je analizirao prigovor zastupnice da je za razliku od predmeta [Klauz](#) te [Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske](#), tuženik u predmetnom postupku privatna osoba, a ne država. Međutim, iako činjenica da je tuženik privatna osoba nije bez značaja jer predstavlja jedan od elemenata u ocjeni razmjernosti ograničenja prava na pristup sudu ([Harrison McKee protiv Mađarske](#), stavak 32.), Europski sud smatra da su jamstva pristupa sudu jednako snažno primjenjiva na privatne sporove kao i na sporove koji uključuju državu. Također, u odnosu na prigovor zastupnice da je podnositelj sam doprinio visokim troškovima postupka jer je prvobitno postavio neopravdano visok tužbeni zahtjev, Europski sud je opet istaknuo kako je nematerijalna šteta po svojoj prirodi teško određiva ([Stankov protiv Bugarske](#), stavak 62.), ali da ne smatra podnositeljev tužbeni zahtjev pretjeranim jer je isti bio u skladu s

² Presuda [Klauz protiv Hrvatske](#) predstavlja vodeći predmet u postupku izvršenja u istoimenoj grupi koju pored [Klauza](#) čine [Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske](#), a sada i [Čolić protiv Hrvatske](#). Slijedom utvrđenih povreda prava na pristup sudu i prava na mirno uživanje vlasništva u predmetima [Klauz](#) i [Cindrić i Bešlić](#), Republika Hrvatska je u sklopu općih mjera izvršenja presuda izmjenom i dopunom Zakona o parničnom postupku 2019. izmijenila i članak 154. kojim je dodatno uređeno pravilo da „gubitnik plaća“. Posljedično, Zakonom o parničnom postupku sada je izričito navedeno da se omjer uspjeha u parnici ocjenjuje prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva. Također, izmjeni zakona prethodila je i promjena prakse Vrhovnog suda koji je svoju praksu uskladio sa zaključcima Europskog suda te postupanje Ustavnog suda koji od 2017. razmatra osnovanost ustavnih tužbi podnesenih zbog odluka o naknadi troškova postupaka državi. Temeljem ovih općih, ali i individualnih mjera, Odbor ministara Vijeća Europe zatvorio je nadzor nad izvršenjem presuda [Klauz](#) i [Cindrić i Bešlić](#) [Rezolucijom CM/ResDH\(2019\)296](#) od 13. studenog 2019.

Orijentacijskim kriterijima za ujednačavanje visine naknade nematerijalne štete koje donosi Vrhovni sud te naknadno usklađen s mišljenjem relevantnih vještaka. Ujedno, Tarifom o nagradama odvjetnika propisana je jednaka naknada troškova odvjetnika za zahtjeve u kojima je vrijednost predmeta spora naznačena u iznosu od 10.000,00 – 100.000,00 HRK. Stoga, činjenica da je podnositelj svoj zahtjev smanjio s 32.000,00 HRK na 12.000,00 HRK nije tuženiku prouzročila nikakve dodatne troškove.

Konačno, Europski sud je u predmetu podnositelja analizirao primjenu članka 154. ZPP-a. Pritom je ponovno istaknuo da je nacionalnim sudovima predmetnim člankom dana znatna diskrecijska ovlast pri odlučivanju o troškovima postupka pri djelomičnom uspjehu u sporu. No zato pravno shvaćanje, koje je Vrhovni sud usvojio još 1980., može poslužiti kao svojevrsni korektiv u kontekstu dosuđivanja potencijalno nepoštenih ili prekomjernih troškova protiv uspješnih tužitelja jer ovlašćuje sudove da uzmu u obzir i „kvalitativan“ uspjeh tužitelja u sporu.^{3 4} Unatoč navedenom, u predmetu podnositelja sam Vrhovni sud je pri odmjeravanju troška potpuno zanemario činjenicu da je podnositelj zahtjeva u parnici morao i uspio dokazati osnovu svog tužbenog zahtjeva, odnosno da je šteta koju mu je uzrokovao tuženik stvarno i nastala. Na taj način Vrhovni sud je postupio mehanički i propustio je honorirati „kvalitativan“ uspjeh podnositelja. Sve navedeno dovelo je do apsurdne situacije u kojoj je podnositelj zahtjeva osobi koja ga je fizički napala morao isplatiti duplo više na ime parničnih troškova nego li mu je Vrhovni sud dosudio na ime naknade štete.

Stoga je Europski sud zaključio da je Vrhovni sud pri donošenju odluke o parničnom trošku prekoračio ovlasti prihvatljive slobode procjene dodijeljene nacionalnim sudovima na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, izgubivši iz vida postojanje potrebne razmjernosti između ograničenja i upotrijebljenih sredstava.

Slijedom navedenog podnositelju je povrijeđeno pravo na pristup sudu.

U odnosu na prigovor povrede prava na mirno uživanje vlasništva, Europski sud je utvrdio da je podnositeljevo potraživanje naknade štete u predmetu dovoljno određeno konačnom presudom Vrhovnog suda i ovršivo te da se stoga može smatrati „vlasništvom“ u smislu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (*Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, stavak 59.). Znatno smanjenje tog iznosa koje je proizašlo iz obveze plaćanja troškova postupka predstavlja miješanje u pravo podnositelja na mirno uživanje vlasništva čak i u sporovima između privatnih stranaka (*Hoare protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavci 49.-51.). No, iako je Europski sud, zaključio da je miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva podnositelja bilo zakonito i u općem interesu (oslanjajući se na svoju analizu provedenu u okviru članka 6. stavka 1. Konvencije), to miješanje ipak nije postiglo potrebnu pravičnu ravnotežu između općeg interesa i prava podnositelja na mirno uživanje vlasništva.

Stoga je došlo do povrede članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Za utvrđene povrede Europski sud je podnositelju dodijelio pravičnu naknadu u iznosu od 1.740,00 EUR na ime nematerijalne štete te 2.550,00 EUR na ime troškova i izdataka.

³ Praktična smjernica pravnog shvaćanja Građanskog odjela Vrhovnog suda usvojeno 6. lipnja 1980. - PSH PŽ-3325/90 od 14. siječnja 1992.

⁴ U tom smislu Europski sud je posebno istaknuo i izmjenu članka 154. ZPP-a iz 2019. Sukladno citiranoj izmjeni, člankom 154. ZPP izričito je navedeno da se omjer uspjeha u parnici sada ocjenjuje prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava